

Nya informationsskyltar vid Hemsta naturreservat

Arkeologisk kontroll i avgränsande syfte

Fornlämning Boglösa 203:1
Hemsta 1:3
Boglösa socken
Enköpings kommun
Uppsala län
Uppland

Anna-Lena Hallgren

Nya informationsskyltar vid Hemsta naturreservat

Arkeologisk kontroll i avgränsande syfte

Fornlämning Boglösa 203:1

Hemsta 1:3

Boglösa socken

Enköpings kommun

Uppsala län

Uppland

Anna-Lena Hallgren

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2016

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Publik Licens 4.0 (CC BY)
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Lantmäteriets kartor omfattas inte av ovanstående licensiering.

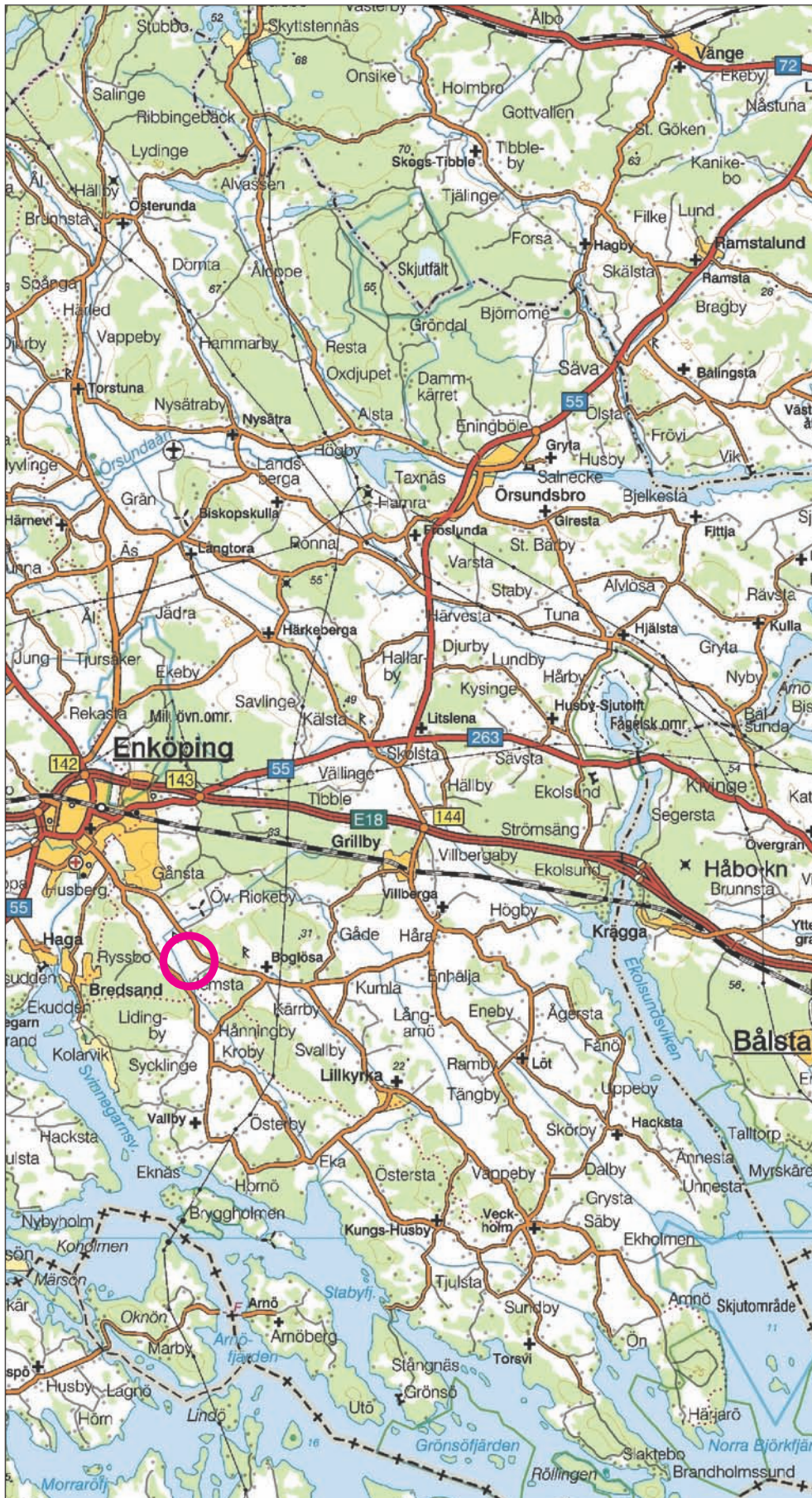
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2012/02954.

ISBN: 978-91-7453-552-5

Tryck: Just Nu, Västerås 2016.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning.....	7
Genomförande, metod och dokumentation.....	9
Resultat	9
Referenser.....	10
Tekniska och administrativa uppgifter.....	10
Bilaga 1. Schakttabell.....	11

Figur 1. Utdrag ur digitala Översiktskartan. Platsen för den arkeologiska kontrollen är markerad med en röd ring. Skala 1:200 000.

Sammanfattning

Upplandsstiftelsen planerar för en ny ledsträckning för Upplandsleden genom Hemsta naturreservat. I samband med detta har en ny informationsplats med informationstavlor om Boglösas bronsålderslandskap skapats. Platsen användes tidigare till parkering strax norr om Boglösa 203:1, ett grav- och boplotsområde i Boglösa socken sydöst om Enköping.

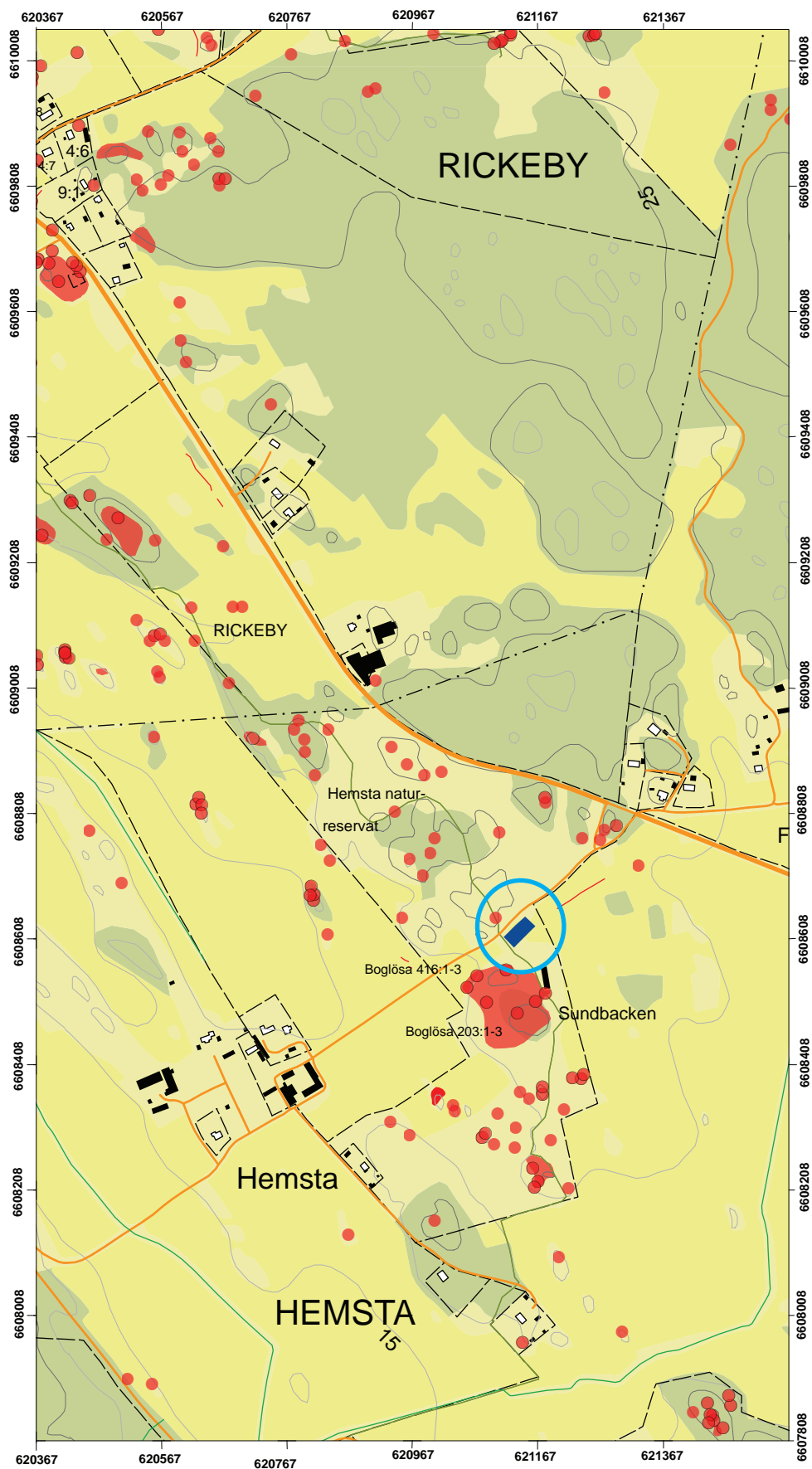
Länsstyrelsen beslutade att det skulle göras en arkeologisk kontroll i samband med att fundamenten till de nya informationsskyltarna grävdes ned. Den arkeologiska kontrollen motiverades av att schaktning skulle göras i anslutning till fornlämningen Boglösa 203:1, ett grav- och boplotsområde i Boglösa socken sydöst om Enköping. Inom grav- och boplotsområdet finns även flera hällristningar, bland annat flera skeppsrisingar och älvkvämsförekomster.

Storleken på de elva schakt som kontrollerades uppgick till sammanlagt knappt 10 kvadratmeter. I ett av schakten påträffades en härd. Även om vi inte har någon datering av härden förefaller det troligt att den är samtida med övriga bronsålderslämningar inom det intilliggande grav- och boplotsområdet.

Den arkeologiska kontrollen utfördes den 30 maj 2016.

Figur 2. Platsen för de nya informationstavlorna. I bakgrunden syns delar av det intilliggande grav- och boplotsområdet Boglösa 203:1. Fotograferat från nordost av Anna-Lena Hallgren.

Figur 3. Utdrag ur digitala Fastighetskartan. Platsen för den arkeologiska kontrollen har markerats med en blå polygon i en blå ring. För schaktens exakta placering se figur 5. Fornlämningar registrerade i FMIS är rödmarkerade. Skala 1:10 000.

Inledning

Upplandsstiftelsen arbetade under våren 2016 med en ny ledsträckning för Upplandsleden genom Hemsta naturreservat. Ett led i arbetet var att anlägga en ny informationsplats med informationstavlor om Boglösas bronsålderslandskap. I samband med att fundament till de tio informationstavlorna grävdes ned genomförde Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) en arkeologisk kontroll i avgränsande syfte (figur 3–6). Platsen användes tidigare som parkering strax norr om Boglösa 203:1, ett grav- och boplotsområde i Boglösa socken sydöst om Enköping. Inom grav- och boplotsområdet finns även flera hållristningar, bland annat flera skeppsristningar och älvkvämsförekomster.

Fornlämningarna i närheten av de planerade informationstavlorna motiverade att en arkeologisk kontroll i avgränsande syfte skulle göras för att bedöma arbetsföretagets tillåtlighet. Kontrollen syftade till att skydda eventuella fornlämningar från att skadas. Om fornlämning av ringa omfattning påträffades skulle denna/dessa undersökas och dokumenteras inom ramen för den arkeologiska kontrollen.

Fältarbetet ägde rum den 30 maj 2016 och gjordes i samband med den ordinarie schaktningen. Beslut i ärendet är fattat av Länsstyrelsen i Uppsala län med stöd av 2 kap 12 § i lagen (1988:950) om kulturminnen m m (1st dnr: 431-324-16).

Figur 4. Platsen för den arkeologiska kontrollen. Samtliga schakt är här öppnade och undersökta. Fotograferat från norr av Anna-Lena Hallgren.

Figur 5. Schakten för informationstavlorna fotograferade från sydväst. Foto: Anna-Lena Hallgren.

Figur 6. Schaktplan. De grävda schakten, S1–11, är markerade med gula polygoner och den nyfunna härden (A1) är markerad med en röd punkt. Mätning inlagd på digitalt ortofoto. Skala 1:500.

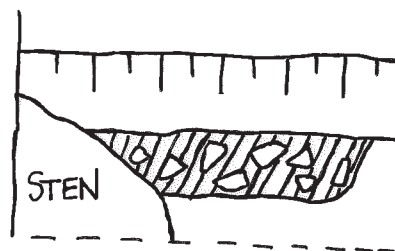
Genomförande, metod och dokumentation

För informationstavlorna grävdes 11 schakt med en sammanlagd storlek av cirka åtta kvadratmeter. Tio av schakten var omkring 1,5 meter långa och 0,5 (en skopbredd) meter breda, placerade intill varandra med ett avstånd på mellan 0,5 och 1 meter. Schaktdjupet varierade mellan 0,2 och 0,3 meter, oftast ned till en orörd marknivå påträffades. Schakt 11 grävdes för flytt av en mindre skylt. Schakten lades manuellt in på ett ortofoto i skala 1:200 varefter de digitaliserades. Samtliga schakt och anläggningar beskrevs och fotograferades.

Resultat

Vid schaktningen visade det sig att stratigrafin såg ungefär likadan ut i samtliga schakt. Översta 0,1 metern utgjordes av grästorv. Därunder vidtog ett cirka 0,1–0,2 meter tjockt matjordslager ovanpå den opåverkade leran. I den södra delen av schakt 8 påträffades en härd (A1). Härden var cirka 0,9 meter lång i schaktets längdriktning (NV–SO) och den täckte hela schaktets bredd (0,5 meter). Den sydvästra schaktväggen rensades upp och dokumenterades (figur 6). Härden täcktes av ett cirka 0,2 meter tjockt matjordslager. Fyllningen i härden utgjordes av gråsvart siltblandad lera med relativt mycket träkol. Även inslaget av skärvsten var stort. Härden var nedgrävd i orörd lera, dess södra del bottnade i en större sten alternativt en berghäll.

Vi har ingen närmare datering av härden, men sannolikt är den samtida med intilliggande bronsålderslämningarna inom Boglösa 203:1.

Figur 7. Sektionsritning av en del av den sydvästra schaktväggen i schakt 8 med härden A1. Skala 1:20.

Referenser

Uppgifter ur Fornminnesregistret, FMIS, 2016-08-16 (<http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>).

Tekniska och administrativa uppgifter

Länstyrelsens beslut dnr:	431-324-16, daterat 2016-04-11
KM projektnr:	16038
Undersökningsperiod:	30 maj 2016
Undersökt yta:	Omkring 10 m ²
Personal:	Anna-Lena Hallgren
Län:	Uppsala län
Landskap:	Uppland
Kommun:	Enköping
Socken:	Boglösa
Fastighet:	Hemsta
Fastighetskarta:	66G1CS GRILLBY
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Koordinater (SV hörnet):	SV x6608538 y621042
Höjdsystem:	RH 2000
Inmättningsmetod:	Manuell
Dokumentationshandlingar:	Inget dokumentationsmaterial utöver rapporten
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs

Bilaga 1. Schakttabell

Id	Storlek, m	Djup, m	Lager	Anläggningar
1	1,5×0,5	0,25–0,35	Vegetationsskikt 0,1 m, därunder ett mörkbrunt, homogent, något grusigt matjordslager, 0,15–0,20 m tjockt. Schaktet bottnade i lera.	–
2	1,5×0,5	0,25–0,30	Vegetationsskikt 0,1 m, därunder ett mörkbrunt, homogent, något grusigt matjordslager, 0,15–0,20 m tjockt. Schaktet bottnade i lera.	–
3	1,5×0,5	0,2–0,35	Vegetationsskikt 0,1 m, därunder ett mörkbrunt, homogent, något grusigt matjordslager, 0,15–0,20 m tjockt. Schaktet bottnade i lera.	–
4	1,5×0,5	0,25–0,3	Vegetationsskikt 0,1 m, därunder ett mörkbrunt, homogent, något grusigt matjordslager, 0,15–0,20 m tjockt. Schaktet bottnade i lera.	–
5	1,5×0,5	0,2–0,3	Vegetationsskikt 0,1 m, därunder ett mörkbrunt, homogent, något grusigt matjordslager, 0,15–0,20 m tjockt. Schaktet bottnade i lera.	–
6	1,5×0,5	0,2–0,3	Vegetationsskikt 0,1 m, därunder ett mörkbrunt, homogent, något grusigt matjordslager, 0,15–0,20 m tjockt. Schaktet bottnade i lera.	–
7	1,5×0,5	0,2–0,3	Vegetationsskikt 0,1 m, därunder ett mörkbrunt, homogent, något grusigt matjordslager, 0,15–0,20 m tjockt. Schaktet bottnade i lera.	–
8	1,5×0,5	0,20–0,38	Vegetationsskikt 0,1 m, därunder ett mörkbrunt, homogent, något grusigt matjordslager, 0,15–0,20 m tjockt. Schaktet bottnade i lera.	Härd A1
9	1,5×0,5	0,25–0,35	Vegetationsskikt 0,1 m, därunder ett mörkbrunt, homogent, något grusigt matjordslager, 0,15–0,20 m tjockt. Schaktet bottnade i lera.	–
10	1,5×0,5	0,25	Vegetationsskikt 0,1 m, därunder ett mörkbrunt, homogent, något grusigt matjordslager, 0,15–0,20 m tjockt. Schaktet bottnade i lera.	–
11	1×1	0,3	Vegetationsskikt 0,1 m, därunder ett mörkbrunt, homogent, något grusigt matjordslager, 0,15–0,20 m tjockt. Schaktet bottnade i lera.	–

Anl nr	Typ	Beskrivning
1	Härd	Härden , cirka 0,9 meter lång i schaktets riktning (NV–SO) och den täckte hela schaktets bredd (0,5 meter). Den sydvästra schaktväggen rensades upp och dokumenterades (figur 6). Härden täcktes av ett cirka 0,2 meter tjockt matjordslager. Fyllningen i härden utgjordes av gråsvart siltblandad lera med relativt mycket träkol. Även inslaget av skärvsten var stort. Härden var nedgrävd i orörd lera, dess södra del bottnade i en större sten alternativt en berghäll. Djupet på härden uppgick till 0,18 meter.